

Replik till Jan Ekberg:

Befolkningsdebatten handlar om annat!

I nummer 5 av Ekonomisk Debatt behandlar Jan Ekberg effekten på befolkningsutvecklingen av en ökad invandring. Hans inlägg är ett inlägg i debatten de senaste åren om befolkningsutvecklingen i Sverige.

Artikeln innehåller dock enligt vår uppfattning alltför många fel för att få passera utan kommentarer. Det mest uppenbara felet står redan i inledningen, nämligen: "De traditionella befolkningspolitiska argumenten för ökad invandring har varit att denna dels ökar befolkningens storlek i Sverige och dels skulle hindra uppkomsten av en ogynnsam befolkningspyramid med en stor andel pensionärer." Argument av detta slag förekom möjligen på 1700-talet under merkantilismens glansdagar men förekommer knappast seriöst i modern debatt; inte ens i befolkningsdebatten under 1930-talet framfördes påståenden av detta slag.

I och med detta faller egentligen grunden för hela artikeln, men det kan ändå vara av intresse att närmare granska den frågeställning och de resultat som författaren kommer fram till.

Det påstående Ekberg vill ifrågasätta är: "Genom att invandrarna i allmänhet befinner sig i arbetsför ålder skulle försörjningen av den icke produktiva delen av befolkningen underlättas vid stor invandring."

Styrkan i detta argument anser han vara beroende av svaret på frågan: "I vilken utsträckning kan en ökad invandring öka andelen individer i arbetsför ålder i Sverige?" Ekberg besvarar emellertid aldrig frågan utan nöjer sig med att mäta hur andelen individer äldre än 65 år kommer att utvecklas. Med andra ord för att besvara den relevanta frågan, hur en framtida invandring kan underlätta försörjningen av den icke produktiva delen av befolkningen, så mäter Ekberg något för denna frågeställning så irrelevant som hur andelen åldringar förändras vid eller förutan en framtida nettoinvandring.

Efter att ha redovisat alternativa be-

räkningar av den framtida befolkningen konstaterar Ekberg att invandringen skulle behöva nå en hittills oanad omfattning för att märkbart förändra andelen äldre i befolkningen. Detta behöver man knappast utföra komplicerade beräkningar för att konstatera. Befolkningen uppgår i dag till drygt 8 miljoner. Att ett årligt invandringsöverskott på 14—15 000 personer (1,5 procent av befolkningen) inte ens under en så lång period som 45 år kan ha någon större effekt på befolkningens åldersfördelning är uppenbart.

Ekberg registrerar emellertid en så stor differens som 2 procentenheter i den äldre befolkningen mellan sitt lågalternativ och högalternativ fall B. Dessvärre förefaller det som om detta alternativ (fall B) är felräknat. Att en 15 procents ökning av invandrarnas fruktsamhet skulle kunna öka denna grupp från 780 000 personer till 1,3 miljoner är orimligt. Troligtvis har Ekberg räknat med en 15 procentig ökning av *samtliga* kvinnors fruktsamhet och om så är fallet så har Ekberg visat på — för dem som till äventyrs skulle umgås med planer på att ändra den svenska befolkningsstrukturen — att en ökning av fruktsamheten med 15 procent leder till lika stor förändring i de äldres befolkningsandel som en årlig nettoimmigration av ca 15 000 personer.

För att återgå till invandringens förnyringseffekt så föreligger en icke oetydlig sådan. I *tabell 1* har befolkningen

Tabell 1. Faktisk befolkning 1975 samt prognoserad befolkning år 2020 enligt olika antagande om migrationen (1 000-tal).

Alder	1975	2020 utan migr	2020 med migr
0—19	2 229	1 761	1 929
20—64	4 731	4 490	4 870
65—	1 248	1 539	1 587
Totalt	8 208	7 790	8 386

år 1975 samt år 2020 redovisats uppdelad på åldersklasser.

Siffrorna för folkmängden år 2020 grundas på en vidarebearbetning av SCB:s befolkningsprognos och alternativet med migration avser ett årligt invandringsöverskott på 10 000.

Om man jämför befolkningen år 2020 enligt de olika prognosalternativen ovan så ger migrationen tillskott av 168 000 i yngsta åldersklassen, 380 000 i förvärsarbetsåldrarna samt 48 000 i de högsta åldrarna.

Vi vill nog hävda att en 10-procentig ökning av antalet barn och ungdomar och en nästan lika stor ökning av antalet personer i förvärsarbetsåldrarna i förhållande till en ökning av de äldre med 3 procent innebär en icke obetydlig "föryngning".

Så till den egentliga frågeställningen. Omräknat i antal förvärsarbetande — med 80-procentiga förvärsintensiteter — kommer invandringen att ge ett tillskott

av drygt 300 000 förvärsarbetande. Som jämförelse kan nämnas att ökar man de svenska kvinnornas förvärsintensiteter upp till nivå med männens så erhålles ett tillskott av 600 000 förvärsarbetande. Det är den arbetskraftsreserv som finns i den svenska befolkningen. En invandring som i arbetskraft motsvarar 50 procent av denna reserv kan inte kallas försambar.

Det är detta, Ekberg, som befolkningsdebatten handlar om — bristen på framtida arbetskraft, mätt i personer/person-timmar — inte hur man skall ändra den svenska befolkningspyramiden eller öka *andelen* förvärsarbetande.

Docent *Ingvar Holmberg*,
Göteborgs universitet och
byrådirektör *Arne Arvidsson*,
Statistiska centralbyrån

Referenser

Ekberg, I., [1977], "Klarar invandringen en befolkningskris", *Ekonomisk debatt*, årg 5, nr 5